

Eerste bewoners

Rond het jaar 1000 bestaat het Reeuwijkse land uit een uitgestrekte moerasvlakte van riet en veenmos. Door die wildernis stromen veenstroompjes in de richting van de rivier. Alleen langs de Oude Rijn en de Hollandsche IJssel wonen mensen. De Romeinen hebben daar hun sporen achter gelaten. Op de oude nederzettingen van de Romeinen ontstaan plaatsen als Alphen aan den Rijn, Zwammerdam en Woerden. In de veenwildernis, die zich uitstrekt tussen de twee rivieren is niets te zoeken; alleen vogels, riet en wild.

Ontginners

Vanaf ongeveer 1200 gaat het Reeuwijkse land ingrijpend veranderen. De ontginners gaan aan de slag met het in cultuur brengen van die veenwildernis. Een hele klus, die bewondering afdwingt. Met schop en spa graven zij sloten en greppels om het water af te kunnen voeren. De ontginners beginnen aan hun zware karwei langs een bestaande veenstroom als bijvoorbeeld de Gouwe. Daar bouwen zij hun huizen, kapellen en daar komen later ook de boerderijen te staan. Loodrecht op de veenstroom graven de pioniers sloten. Het water wordt afgevoerd naar de veenstroom en zo wordt kavel voor kavel drooggelegd. Het werk van de ontginners is nog prachtig zichtbaar in het karakteristieke slotenpatroon. Strak en recht en daardoor herkenbaar als mensenwerk.

Watermanagers en boeren

Door de verbeterde drooglegging kunnen boeren het land in gebruik nemen. Zij verbouwen granen en laten hun dieren grazen. Er ontstaat echter een probleem. Door de afwatering zakt het veen in elkaar. Na verloop van een aantal eeuwen is de hooggelegen veenvlakte ingeklonken en ligt lager dan de rivier. Om hun land te beschermen tegen instromend rivierwater moeten de boeren dijken en dammen opwerpen. Maar ook het overtollige water uit hun percelen moet weg. De eerste molenaars doen dat met simpele middelen: de polder is hiermee een feit. Omdat het land blijft zakken, wordt het uiteindelijk te nat voor akkerbouw. De hennepsteelt houdt langer stand. Gras en koeien worden kenmerkend voor het Hollandse polderland. Veehouders zorgen nog steeds voor openheid in het Reeuwijkse land.

Naoorlogse bewoners

Na de Tweede Wereldoorlog komen er meer mensen in het Reeuwijkse land wonen en het aantal inwoners van Reeuwijk groeit. Nieuwbouw schept woongelegenheden voor nieuwe bewoners, die veelal werken in de drukke Randstad. Zij vinden binnen het Reeuwijkse land een rustige plek om te wonen en te recreëren.

Uitgave: Gemeente Reeuwijk
 Concept & teksten: Watersnip Advies, dhr. F. van Wijk
 Foto's: Watersnip Advies, dhr. B. Bendsdorp, Graficelly
 Ontwerp: Graficelly
 Cartografie: Lizard Point
 Oplage: 750 exemplaren

Voor meer informatie kunt u kijken op www.reeuwijkseland.nl

Februari 2005

INFORMATIE

Informatic over deze en andere routes is verkrijgbaar bij de ANWB en VVV kantoren in het Groene Hart

VVV / ANWB Alphen a/d Rijn
Wilhelminastraat 1
0172 - 49 56 00	VVV / ANWB Woerden
Molenstraat 40
0348 - 41 44 74
VVV Boskoop
Reijerskoop 54
0172 - 21 46 44	Agentschap Bodegraven
Spoorstraat 15
0172 - 61 84 84
VVV Gouda
Markt 27
0900 - 46 83 28 88	Agentschap Nieuwkoop
Regthuysplein 22
0172 - 57 11 20
VVV Montfoort
Hoogstraat 36a
0348 - 47 45 58	Folderpost Reeuwijk - Gemeentehuis Reeuwijk
Raadhuisweg 3
0182 - 39 01 00
VVV Oudewater
Kapellestraat 2
0348 - 56 46 36	Folderpost Streekmuseum Oudheidkamer Reeuwijk
Oudeweg 3
0182 - 39 37 73
VVV Schoonhoven
Stadhuisstraat 1
0182 - 38 50 09	Agentschap Vlist (Haastrecht)
Hoogstraat 31
0182 - 50 31 31

Brasserie - Café - Restaurant
Het Wapen van Reeuwijk *U bent van harte welkom!*

• Verhuur Volta 540 elektroboten
 info/reserveren: (0182) 30 17 74
NIUW
 Exclusieve arrangementen met klassieke Salonboot Salsten voor 20-25 personen.

Notaris d'Aumerielaan 17 • Reeuwijk • tel. (0182) 39 23 64 • www.wapenvanreeuwijk.nl

MUSEA

- Musea in het Reeuwijkse Land*
- Streekmuseum Oudheidkamer Reeuwijk**
 Met expositie en video over het Reeuwijkse Land
 Oudeweg 3 - Reeuwijk
 0182 - 39 37 73
www.streekmuseumreeuwijk.nl
 open: april t/m november, za 10.00 - 17.00 uur / zo 13.00 - 17.00 uur
 - Boomkwekerijmuseum**
 Reijerskoop 54 - Boskoop
 0172 - 21 77 56
 april t/m september
 di t/m vr 13.30 - 16.30 uur / za 12.00 - 16.00 uur
 - Fort Wierickerschans**
 Zuidzijde 132 - Bodegraven
 0348 - 45 15 59 (rondleiding alleen op afspraak, vanaf 10 personen)
www.staatsbosbeheer.nl
 - Kaasmuseum Bodegraven**
 Het Evertshuis - Spoorstraat 15 - Bodegraven
 0172 - 65 09 09
 open: zaterdag 10.00 - 16.00 uur op werkdagen volgens afspraak (0172 - 47 30 58 of 0172 - 61 29 41)
 - Museum Bisdom van Vliet**
 Hoogstraat 166 - Haastrecht
 0182 - 50 13 54
 open: half april t/m half oktober di t/m do 10.00 - 16.00 uur / za & zo 14.00 - 17.00 uur
 - Poldermuseum Gemaal de Hooge Boezem**
 Hoogstraat 31 - Haastrecht
 0182 - 50 31 31
www.gemaalhaastrecht.nl
 open: april t/m oktober di t/m za 10.00 - 16.00 uur

Fietsroute

26 km

Ruigeweideroute

Op ontdekkingsstocht in het REEUWIJKSE LAND

Sporen uit het verleden zichtbaar in het heden

U fietst door een prachtig veenweidegebied. Bijna alle wegen die u gebruikt zijn van oorsprong Middeleeuwse **ontginningswegen**. Dat is mooi te zien aan het **slotenpatroon**. Loodrecht op het fietspad steken ze het land in, keurig naast elkaar het land verdelend in gelijke percelen. Aan het eind van de percelen, ziet u op de horizon veelal een **houtkade** of een andere ontginningsweg met boerderijen. Het landschap is zo in vakken verdeeld. Binnen een vak hebben de percelen dezelfde afmetingen. Zo'n landschap heet een slagenlandschap; ook wel een cope-landschap genoemd. De streeknamen Papekop, Oukoop en 's-Gravenkoop wijzen daarop.

De **boerderijen** staan vaak aan één kant van de weg. Daaraan kunt u zien in welke richting de ontginners hun werk deden. Naast de weg staan **knotbomen**. Het hout dat de boer nodig had voor allerlei gereedschap, palen en hekwerken haalde hij van deze bomen. Om de paar jaar werden ze 'geknot'.

De **ruimte** die het landschap biedt, is bijna adembenemend, zeker in contrast met de beslotenheid van de boerderijstrook. Vanaf grote afstand zijn de **kerktorens** van de nabijgelegen dorpen of steden te zien - als bakens in een zee van ruimte. Dat maakt het ook mogelijk om de echte Hollandse lichten te kunnen waarnemen, die ook door landschapsschilders uit het verleden zo mooi zijn weergegeven. Op de dijk langs de rivier ervaart u de wonderlijke omkering van het veenlandschap.

De rivier ligt hoger dan het land achter de dijk. Door de dijk door te steken, is het heel gemakkelijk om het land onder water te zetten. Dat is in het verleden ook gebeurd. De Hollandse Waterlinie speelt in het rampjaar 1672 een belangrijke rol om de Franse legers van de Zonnekoning tegen te houden. Naast de Enkele Wiericke ligt de Prinsedijk - genoemd naar prins Willem III.

OBJECTEN LANGS DE ROUTE

- 1 Kerkweg 4**
Dit gebouw was van 1927 tot 1982 gemeentehuis. Eerst van de gemeente Lange Ruige Weide, later van gemeente Driebruggen. De zwartmarmere plaquette van de eerste steenlegging is te zien in Streekmuseum Oudheidkamer Reeuwijk.
- 2 Kerkweg 15**
Deze woning uit 1888 was voorheen het doktershuis. Het is gebouwd in Renaissance stijl, een rijke uitvoering voor een doktershuis. De opdrachtgevers waren de gemeenten Lange Ruige Weide en Waarder.
De Kerkweg heeft ondanks de naam nooit een kerk in de buurt gehad. De dichtstbijzijnde kerk staat in Waarder.
- 3 Zuidkade 2**
Dit woonhuis is het oudste pand in de kern Driebruggen. Het huis dateert uit de 17e eeuw en staat bekend als 'Het Hoge Huys'. In 1995 is het huis gerestaureerd.
- 4 De Groendijk 2**
Deze woning werd grotendeels gebouwd in de 18e eeuw. Het lijkt een boerderij, maar werd rond 1740 beschreven als een 'woonhuis, winkel en tapperij'. Van 1749 tot 1973 heeft hier een bakkerij gezeten.
De Groendijk en het begin van het Westeinde volgen de loop van veenstroom de Oude Wetering. Het Westeinde is een in originele staat verkerende boerenbuurt.
- 5 Westeinde 63**
Op de boerderij zelf staat 'Anno 1860', maar waarschijnlijk is de boerderij ouder. Er is al sprake van bebouwing sinds 1616. De voorgevel is in de vorm van een afgeknotte klokgevel. Links in de voorgevel zijn de kleine raampjes van de kaaskelder en de opkamer nog aanwezig.

OBJECTEN LANGS DE ROUTE

- 6 Westeinde 13**
De voorgevel van gele ijsselsteentjes onder een witte pleisterlaag schijnt al van ongeveer 1735 te dateren. Het opvallende bovenraam in de voorgevel is een zogenaamd 'engelenvenster'. De boerderij ligt op een kleilaag, een halve meter hoger dan de omgeving.
- 7 Westeinde 12**
Deze boerderij is in 1848 gebouwd in donkerrode rijnsteen, wat toen een luxere steen was dan de gele ijsselsteentjes. De stal is wel van gele ijsselsteentjes gebouwd. Erg mooi aan de boerderij is de decoratief gesneden makelaar.
- 8 Goejanvervellesluis**
De eerste sluis op deze plaats is gebouwd na het graven van de Dubbele Wiericke in 1366. Via deze sluis kun je richting de Oude Rijn varen (Bodegraven, Woerden). In de eerste helft van de 20e eeuw werden per week wel 100 schepen geschut. Schepen met mest, vuilnis, alles ging over water.
- 9 Vrouwe Justitia**
Deze vrouwe Justitia zonder blinddoek is waarschijnlijk de laatste bestaande kaak- of schandpaal in Nederland. Het aan de kaak stellen was voor de Franse Revolutie de meest toegepaste 'erestraf', voor bijvoorbeeld meeneed, ontrouw, inbraak en belediging. In Nederland is het gebruik van schandpalen in 1854 officieel afgeschaft.
- 10 Prinsesseboerderij**
In 1787 werd Wilhelmina van Pruisen (de vrouw van stadhouder Willem V) aangehouden door rebellen, de antimonarchisten, op haar reis van Nijmegen naar Den Haag. Zij werd naar Hekendorp gebracht en moest overnachten in de boerderij van Adriaan van Leeuwenhoek. Deze boerderij werd later de Prinsesseboerderij genoemd.
- 11 Poldermuseum Gemaal de Hooge Boezem**
In dit mooie museum is 900 jaar zorg voor de waterhuishouding bewaard gebleven. Het museum is gevestigd in een voormalig gemaalcomplex. U kunt onder andere de draaiende machines in het pomphuis en exposities bekijken en zo meer leren over het op peil houden van het water in de polder door de eeuwen heen.

OBJECTEN LANGS DE ROUTE

- 12 Gemaal Stein**
Dit gemaal is gebouwd in 1883 en was oorspronkelijk een stoomgemaal. Nu is het een elektrisch gemaal dat nog steeds de polder Stein bemalt.
- 13 Twaalfmorgen 39**
Deze boerderij uit 1925 heeft een rijk geornamenteerde voorgevel met zeer symmetrische indeling. Mooi zijn ook de windveren (daklijsten) met de boven het dak uitstekende makelaar (uitstekende deel op de top van het dak).
- 14 Twaalfmorgen 7**
Dit vissershuisje is sinds 1971 een rijksmonument. Het bouwjaar ligt tussen 1800 en 1825. Het is een éénlaags huisje onder een zogenaamd wolfsdak met Hollandse pannen.
- 15 Hoogeind 34**
Deze boerderij is gebouwd in de 18e eeuw en is nog grotendeels in oude staat. De kleinere vensters in de voor- en zijgevel geven de plaats aan van de (kaas)kelder en de opkamer. Het boenhuis aan de zijkant van de boerderij is in originele staat nagebouwd in 1983. Vaak pootte men vroeger drie bomen voor de voorgevel als symbool voor geloof, hoop en liefde. In 1875 liet de toenmalige bewoner het naastgelegen zomerhuis (Hoogeind 36) bouwen.
- 16 Hoogeind 48**
Deze woning is een daggelderswoning uit 1910. Een daggelder is iemand die als inhuurkracht voor dagloon werkte in de landbouw.
- 17 Het Wapen van Reeuwijk**
Het brasserie-café-restaurant met terras ligt aan de plas Elfhoeven, zodat u met uitzicht op de plas, kunt nagenieten van uw tocht in het Reeuwijkse Land. Notaris D'Aumerielaan 17 - Reeuwijk Tel. (0182) 39 23 64 - www.wapenvanreeuwijk.nl

